

Kunsten å virke sammen

TEKST

Marianne Røiseland

PUBLISERT 5. desember 2010

– Det var jo du som ville ha det slik, og vi skal spørre brukeren hva brukeren vil, sånn er det nå, sa jordmoren og så oppgitt på meg.

«Min hjelper lot være å bruke sin merforståelse, men satte seg selv på sidelinjen og betraktet de ukloke valgene jeg tok. Det er noe annet enn medvirkning»

Min datter Thea var nettopp født, og jeg stilte spørsmål ved alle medikamentene jeg hadde fått underveis.

Jo da, jordmoren hadde rett. På et vis. Hun hadde gitt pasienten det pasienten krevde.

Skrekken fra den første fødselen min satt på forhånd kraftig i. Jeg regnet døden som det sannsynlige utfallet, og hadde felt noen tårer med tanke på at min førstefødte kom til å vokse opp uten sin mor. Jeg tok feil.

Dessverre hadde den erfaringsbaserte forventningen fått prege den objektivt sett enkle og ukompliserte fødselen. For før jordmor var ferdig med å lappe meg sammen, konkluderte jeg den gangen med at slik skulle det ikke bli neste gang. Det ble en neste gang, og det ble ingen repetisjon.

Noen hjelpere kan kanskje fristes til å si: – Der ser du, sånn blir det når pasienten eller brukeren bestemmer. De mangler jo faglig innsikt. Men var det brukermedvirkning jordmoren praktiserte den gangen på Kvinneklinikken i Bergen? Er det brukermedvirkning å la brukeren ta styringen og bestemme?

Medvirkning har i seg samarbeid. Det handler om å virke sammen med andre for å oppnå et ønsket resultat. Søren Kierkegaard sa noe klokt om den gode hjelper. At man, naar det i Sandhed skal lykkes En at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest maa passe paa at finde ham der, hvor han er, og begynde der. Dette er Hemmeligheden i al Hjælpekunst. Enhver, der ikke kan det, han er selv i en Indbildning, naar han mener at kunne hjælpe en Anden. For i Sandhed at kunne hjælpe en Anden, maa jeg forstaae mere end

han – men dog vel først og fremmest forstaae det, han forstaaer. Naar jeg ikke gjør det, saa hjælper min Mere-Forstaaen ham slet ikke.

Det var brukervedvirkning Kierkegaard snakket om for over hundre år siden. Min hjælper lot være å bruke sin merforståelse, men satte seg selv på sidelinjen og betraktet de ukloke valgene jeg tok. Jeg bestemte, hun lot meg bestemme. Det er noe annet enn medvirkning.

Medvirkning og innflytelse skaper trygghet og forutsigbarhet, som igjen legger grunnlaget for mot. Det krever mye mot og stor tro på at løsningene og resultatet blir bra før du helt tør å ta imot hjelp. Min jordmor gav meg ikke det motet.

Historien jeg har tatt utgangspunkt i, er en liten hverdagshistorie, men den har i seg de samme elementene som større og mer komplekse historier har. Kierkegaards beskrivelse av den gode hjælper er en beskrivelse av en god kultur og gode menneskelige holdninger.

En eldre psykologprofessor syntes at jeg så altfor lyst på hennes stands vilje til å lytte til de som skulle hjelpes. Hun fortalte meg om de to unge studentene som hadde banket på hennes dør for å spørre henne om hun *virkelig* trodde pasientene *på ordentlig* har noe særlig å bidra med i sin egen behandling. Studentene hadde forstått at de måtte spørre og lytte litt, men ikke på alvor gå inn i svarene de fikk.

Da jeg jobbet som politisk journalist, visste jeg ofte svarene før jeg spurte. Den yrkesskaden er jeg ikke alene om å ha. En klok aviskommentator lærte meg å stille de mest elementære spørsmålene – og vente på svarene. Politikerne betraktet meg i starten med undring: «Vet hun ikke en gang det?», så jeg de tenkte. Men de svarte. Og svarene hadde ofte nyanser som kunne være nye, og som ofte var verd å gå videre på. Ganske fort var det bare å erkjenne at en slett ikke kjenner andre på seg selv. Det er en erkjennelse som er krevende å holde fast i. Det tar tid *virkelig* å lytte, men resultatene blir alltid bedre de gangene vi tar oss den tiden.

«Han kommer hjem til meg i stedet for at jeg kommer til ham. Det er jo blant annet hjemme hos meg problemene finnes», skriver Beate Grimrud i sin nye bok *En dåre fri* om den nye terapeuten til hovedpersonen. I avsnittet beskriver Grimrud den virkeligheten vi jobber for og som politikerne ønsker seg. Et hjelpetilbud som er kompetent, nært, som er der brukeren er, som trer tidlig i verk, og som er uten byråkratiske hindringer. Det blir et skreddersydd tilbud som har mye av Kierkegaards idé i seg. Vil hjelperne klare å møte mennesket der mennesket er? Det er en utfordring.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 47, nummer 12, 2010, side 1160

TEKST

Marianne Røiseland

